

JOSEF HORA

PRACUJÍCÍ DEN

Obsah

Zelené jitro

Na hoře

Předzpěv

Zahrada

Práce

Píseň

Chudí

První máj

Demonstrace

Voda

Mrzák

Žně

Vlast

Poledne

Dělnická madonna

Hřbitov

Září

Praha

Tanečnice

Říp

Píseň

Kořist smyslů

Láska

Mír

Noc

Aeroplán

Člověk na jaře

Zpěv svobody

Zelené jitro

Zelené jitro, toť bílá dlaň,
s mateřskou něhou otevřená.
Slunečná řeka tiše po ní plyne,
děj tvořivý do děje zapadá,
domy do světla, lesy v stráž,
do mlhy silnice probuzená,
já v nový počátek.

Neboť miluji ten lehký dým,
ten horoucí výdech zářivé hmoty,
kterým začíná lidské pachtění
svou práci pod střechami.
A ničeho nezkoumaje, přec vím,
že dnešek jako stráž půjde s námi.

Zelené jitro, toť sklenice,
kypící nápojem konejšivým.
Navrchu šumí jako pěna jezu
a když pak piješ, jsi lehký, jak střevíce
dívčí bys na nohy vzal,
připraven k radostem, žalostem,
na cestu jsi se pak dal.

Ošálen sladce, jdeš břemenu vstříc,
jež naloží ti hodiny příští.
Toužíš skoro, aby bylo ho víc,
aby ti nedalo pochybovati,
až večer unaven na lůžko padneš,
že se tvá lehkost ráno zas vrátí.

Na hoře

Toto je země vaše, jednoho jako druhého,
slunce, voda, strom, zelené osení,
dílny na dobré věci, rostoucí z ní jako ruce,
podávající vám, čím byste se oděli,
čím byste potěšili své oči.

Toto je země vaše, které si vydobudete
a dobývati si budete denně.
Radost bude stát při vás jako plamen v očích dětí a žen
práce v rovnosti — pro všechny je dosti místa —
a rozváže jazyky vaše k písni dobrořečení.

Toto je země vaše požehnaná,
jež rozdělena bude mezi vás.
Vaše bude i radost svátečního jitra,
jež jako provázek roztáčejíci se
povede vás dnem, kamkoli se vám zachce.

Předzpěv

Do zelené měkkosti dne
se dívají oči moje,
nesmírnost věcí neviditelných
mě unáší —
a ty, jež zrakoma nahmatat mohu,
i ty byly včera jiné,
nebe nižší, méně okrouhlý svět,
i chudoba bolela více.

Ptáci založili si hnízda,
dým oznamuje mi, že budeme jisti,
že z továrních vrat vyjdou lesklé nástroje,
jež nás učiní mocnějšími.

Sirény vířivá píseň
utíká po kolejích,
pospěšme si, mé oči,
abychom nezmeškali,
abychom nezmeškali ten průbojný čas,
dětí zvědavý pospěch, mužů rozhodné ku předu,
pochod májovým dnem,
sladkým, pevně nesoucím.

Zahrada

Pozoruji pečlivě
slunce, jež spadlo do láhve studené vody.
Na bílý utrus se rozstřílelo líbivě
i na mé ruce si s žilkami hraje,
a já, jak na smutek zapomnětlivý jsem dnes,
prostřednictvím svého sluchu a svých pohledů
se zelenou střešou javorů i s hudbou v pavilonu
jsem pln dorozumění a shody.

Jak je to krásné, nic nevědět o lidech,
do jejichž středu mě náhoda posadila.
Procházko chodce v zářijových dnech,
zastavili jsme se tu, sedíme, svačíme,
přesmutně hraje hudba v pavilonu,
ale dívající se, tušíme,
že ani ty neznámé tváře nerozesmutní dnes.
Plocha ubrusu je celá bílá.

Děti nesou si míče a opálky.
Já nemám v náprsní kapse vlídného psaní.
Hra ani láska nepopřeje ti zahálky,
občane, zívající nad plachtou novin.
Kudy, kudy se blíží ta hudba k srdci, že rozchvívá

celé mé tělo, jako bych křídlem byl?
Neutíkej mi, chvíle blouznivá!
Zůstaňme do sebe zamilováni.

Já sám bych chtěl hudbou v zahradě být!
Jako stříbrný dálek prach v srdce padat!
Já sám chtěl bych ženě umdlené pramenem znít,
skvrnami slunce skrápět její šíji,
zelenou krajkou, tryskem šplouchajících vod,
rukou na deseti stolech zmnožit život svůj,
svadlým rtům, očím hladovým nabídnout doprovod,
až bude pozdě. Až v tmě den bude zvat.

Raduji se z přicházejících,
od nichž nepotřebuji praničeho.
Smutek rukou těžce spočívajících
vyzdvihne z klína dobrá žízeň.
Oči mé nejsou mé. Patří všem.
V mysli mé je shoda, zpěv a přízeň.
Marně, toužebně ptám se: Přijdeš sem?
Budu hoden lásky srdce tvého.

Práce

Občané, kterých jsme nikdy neviděli,
pro vás, pro vás jsme kovali, psali a seli.

Kam odešlo jsi, mozků našich dílo?
Či krví proudíš, rukou našich sílo?

V šatu, jež stříhli jsme, pán bulvárem chodí.
V botách, jež šili jsme, lovec vodou se brodí.

Po mostech, jež jsme nad řeky zavěsili,
duní vlaky, sny sebevražedné kvílí.

Pro cizí lásku lůžko jsme přitesali.
Pro ňadra krasavice měkký šál jsme stkali.

O světlo lustrů, jež zvonily nám v rukou,
tančící páry křídly vášně své tlukou

a rudým vínem, jež jsme lisovali,
cizímu štěstí připijí kdos v dáli.

Po celém světě jako listopad kvasí
vzdor naší bídy, šero nudy, sen krásy,

neznámé tváře u našich stolů sedí,
krev naši pijí a tělo naše jedí,

co my tu od slunce k slunci v lopotě neustálé
rveme hladovými zuby kořist života skále,

tvrdé a vzdorovité, soucitu nemající,
chudoby majestátem najatí nádeníci.

A naše ruce jsou prázdné. Kam poděla se naše práce?
Na cizích, tvrdých srdcích dýše sestersky sladce.

jako hor voda čistá, prameni unikající,
zářivá města šťastných v údolí napájející.

Píseň

Tak blízko si, tak blízko si,
že ani stín není mezi námi.
Tak blízko si, tak blízko si,
že dech můj s tvým se mísí.

Ty truchlivá, ty studená,
jsi ty ten žár, ten oheň?
Ty truchlivá, ty studená,
jsi to ty? jsem to já?

Tak hrozně vím: Přes mé rameno
dívá se na svět, jež vzal jsem jí.

Tak hrozně vím: Přes mé rameno
dívá se v svět, jenž je víc, než já.

Šumí noc, šumí dech.

Vzal jsem si tě dříve než tvé srdce.

Šumí noc, šumí dech.

Představ si tu krásu a tu hrůzu.

Chudí

My z oken se dívajíce, zříme:

Dlažbu, plesnivou střechu, oblohy cíp,
akátu svěšenou větev, jež dříme
mezi mračny a kamením,
odprýskávání malty, květy vlhkosti na zdech,
za cizím oknem bledou tvář
a vytrvalý zub času,
jenž požívá všechno.

Ptáš se, co slyším?

Koní cval, kočár, smích za závojem,
rychle, jen rychle,
úprk radosti z končiny bídy,
vyčítavý klapot šicího stroje s písničkou:
K nám nikdo nechodí, k nám se každý bojí —
nadávku za zdí, dětí ustrašený pláč,
propadlé mlčení nemajících
a vytrvalý zub času,
jenž požívá všechno.

A co se ti zdává?

Zahrady, plné košatých stromů, trávy, jablek,

pokoje, plné slunce, housle, jež zpívají
milým věcem a lásce,
láska, jež má dost času, líbá se, usmívá se,
procházejíc se po líci světa,
kouzlo dostatku, zázrak přebytku,
jenž vystačí se štěstím do smrti.

A neptej se, co cítím.

První máj

Slavnostní zástupe, zrající láne obilí,
do něhož rozjíždí se žací stroj kapitalismu,
vrhající tě, sraženými hlavami dolů,
na mlýny mocných, aby tě rozmělnily,
v díže továren, aby tě učinily chutným
panským kuchyním! — Ne, ne,
tímto obrazem bych tě nezachytil dnes v svou větu.

Jeze vln, čelo skloněné, tlaku ramen,
tlaku tisíce ramen, tlaku neustávající,
drtivý nápor, tlačící před sebou řeku bídy
— v níž odehrává se chudoby trápení, žal hladu —
na syrové zdi bank a ministerstev —
tak rád, tak rád bych pevným tvým krokem svůj ukoval verš, aby tě zpíval, aby tě miloval.

Demontrace

Pojďme spolu s nimi,
s těmi hladovějícími,
je v nich víc světa než v sytých.
Vidíme zdivo, skla a dráty,
lidem kolem nás vlají šaty,

ulice zazněla.

Byla to ulice bohatých,
šperky, povozy, pyšný smích —
milkovala se s nimi.

Sama vypráhlá trpěla,
oči chudých pod kloboukem bolela,
zlaté jehlice vrážela do prsou.

Betonové klece stavěla,
zlatým deštěm banky zkrápěla,

u nás bylo sucho.

Sucho a tělo nevzhledné,
rozpukané jako poledne,
jako ústa žíznivých stromů.
Krájeli jsme tupým nožem suchý chléb,
život nebyl nic, než step, step, step,

divý rychlík revoluce.

Teď však zdravý vzduch proudí ulicí
jsou to nespokojení řečníci,
vzdor a bída, vzdor bídy.

Je to silný zpěv našich starostí,
jsou to bezbranné naše radosti,
jimž žehná sta rukou.

Ruce! ruce! v pohybu, ve vůli!

Na kladiva jste je ukuly,
zástupy, díky vám!

Čela! skály! tvrdší nábřežní žuly!

oči pod vámi jak plachty se vzduly,
jako torpéda letí.

Kdyby naše ramena chtěla,
rozpřáhla by se a ulice celá

by padla jak Jericho.
A kdyby chtěla fanfára slova,
ve třech dnech stála by znova,
čist'ouunká, bílá, naše.

Jdeme a na vzor potopy
prolínáme do celé Evropy —
ó závratná převratu tucho!
Je nás stotisíc, je nás milion,
máme jediné srdce, zní jak zvon.

Mlčí ulice, zazněl svět.

Voda

Vodo, má vodo.
plynoucí z černých hor,
chtěli tě zkaliti moudrými slovy:
V pracovních sešel se teoretiků sbor,
rozkládali tě, hodnotili tě
kolikerou metodou, kdo ví...

A ty zatím, prostá jak dítě,
modrooké a rozpustilé,
kruté, rozmarné, neužilé,
shlížíš se v záchvěvech větrných chvílí,
ženoucích hmyzy, jež sluncem se spily,
do vlažných, hebkých tvých dlaní,
v nichž vraždíš je s úsměvem,
sama snad nevědouc ani...

Líná, protahuješ se po kamení,
světlo, barva a hlas...
Hanebně zbytečná pro spasení
každého z nás,

zrcadlíš jásavou nahotu mužů a žen
v zádumčivých dnech zrání...
Takto, takto jsem tě viděl vždy jen,
svůdnou až k umilování...

Světélkující, zpěněná,
zlatá, tekutá spěž,
z turbin, kol mlýnských a splavů
v širokých kruzích jak podzemní ozvěna
tisícihlasých davů
tančíš a jdeš
a šumíš jak boky žen objímající kment
v omládlých smyslech mých temně,
naivní, divoký element
nerozumující země.

Mrzák

Ustup s cesty
do kouta, kde nepřekážel bys.
Tak velí
ocelový zrak policisty.
Hlad, nemoc a kořalka,
bratrská tvrdost
zoraly jeho tělo tupým pluhem.

O zed' opřen jsa, stojí shroucen,
zuby vykotlanými almužnu přivolává,
pohleďte jen v toto zrcadlo křivé pravdy,
na hlavu blbce, oči vypoulené,
tělo rozražené životem.

A tato troska
vidí rovnou, překrásnou ulici,
pětipatrové paláce bank,

sebevědomý krok promenády,
lesk cylindrů, límců, lesk lakových bot,
krasavic úsměvy,
slyší
hedvábí šust, mámivý šum bílé pleti,
třesk příborů v restauraci,

mocným, vítězným krokem míjí ho, mrzáka,
pevně stavěný den.

Bledá, nervosní dáma,
jež nesnese tohoto pohledu,
jakoby pláštěm zapomenutí
chtěla pokrýti pohled bídy
na pyšnou, nespravedlivou krásu svou,
cár fialkami vonící bankovky
klade jak věnec před tuto živoucí rakev
nesmrtelné duše.

Žně

Na mezích usedli muži vedle žen,
jež přinesly jim nápoj s chlebem...
Do dálek otevřený byl den,
a pole požatá, lesy utichlé,
splývaly se žhavým, stříbrným nebem...

A muži,
z nádoby nápojem zadýchlé
dopivše dlouhými doušky,
promoklí potem, jenž smáčel jim skráně,
zmámeni výdechy mateřídoušky,
silni žen pohledy měkkými,
svítivé kosy zachytli v dlaně
a širokou řadou, rozmachy dlouhými

kosili
vlny obilí,
dělníci krásní...

Ženy jich zamlklé, s ňadry vzdutými,
myslíce na večer, na jeho pocely,
na pevná objetí ramenou silnými,
ke vsi se pomalu vracely...

Vlast

Roste košatý strom, roste všem,
ale nebudeš s něho jísti,
leďa za peníze.
Vlast, co jest vlast? Tam, kde všechno náleží všem,
ale přes sedm bor, přes sedm řek se dej,
nenajdeš vlasti.

Cizí strom, cizí dům,
cizí radost z usměvavých věcí,
cizí závist, cizí opovržení,
vše za peníze, nic z lásky.
Ale to nebolí nejvíc.

Víc,
že i ten hladový, ubohý bratr tvůj
touží býti tam nahoře, kde se hoduje,
kde deset tisíc po hlavách milionů tančí,
aby i on,
jsa tvým pánem a vládna ti,
mohl šlapati po tvé šiji.

Vlast, co je vlast? Tam, kde všechno náleží všem,
a tam, kde štěstí,
jako oblak nade všemi stejně

pluje a dští,
kde je jen jediná zrada:

Míti to, po čem touží tvůj bratr
nadarmo.

Poledne

Poledne pokynulo bílou rukou.
Kladiva tiše leží,
řemenů poutichl svist,
napjaté svaly povolily.
Péro odpočívá si, pousnul psací stroj.

Steré nohy se vrhají na chodníky,
oči pozdravují se, poznávají
a ty, čtenáři polední,
pluješ do světa, v čas,
třebaže za pevným stolem
jíš, piješ.

To teď nejsi kus potřebného svalu,
nástroj a práce, páka, počítadlo,
pohled do aktů, po cihle hmat,
to teď nejsi do ohně vržený předvoj
průmyslu, obchodu, státu,
neboť
poledne pokynulo bílou rukou,
umylo ti tvář, z haleny svléklo tě,
nahého v nahý život tě posunulo.

Jako o skálu
o pěst podepřela se tvá ruka.
Čirý dech,
jímž stoupá a klesá tvé tělo,

na svobodu tě unáší.
„Polib!
praví ti ženou tvou proudící krev,
polib! pomiluj!
Člověk člověku pokoř se!
A co je tvého,
— praví vnitřní hlas tvůj, jímž toužíš —
vezmi! ruku pevně polož
na plod své práce!
Neboť
hořký je polibek rtů
mezi dvojí prací pro cizí rozkoš,
bídou, pohrdou osolený.“

Minula chvíle. Továren sirény řvou,
zvony ve školách, zvony na nádražích,
prst hodin v kancelářích vztýčil se,
požehnaná
ruka poledne sesunula se s tvých skrání,
jdi a pracuj!

Věz, pro koho!

Dělnická madonna

Kdybys tam byl, vlhké zdivo bys viděl,
špinavé šero podsklepí, lůžko a v něm ženu,
jež porodila z člověka.

Ach kadidlo! Viděl bys kouřící kamna,
zápach chudého oběda bys pocítil
hromádku dětí, jež zazpívaly by ti koledu bídy,
uzřel bys na slavníku.

Madonno! Jak hrubá jsi! Jak odkvetlá!
Splet' zamodralých na rukou žil,
vzdor odříkání pod čelem, rty vyschlé —
a slova lásky už dávno
pohltil chřtán bídy.

A tři králové! Vyhnuli se tomuto domu,
nestačilo jim darů pro tebe, ženo s dítětem.
Hvězda boží dala jim zabloudit.
Roztrousili své zlato, svou mast, svůj laskavý úsměv
po teplých příbytcích, měkkých ložnicích,
sami boháči, šli mezi své.

A Betlém
je pln chudých, odraných, neobutých,
slepých, nemocných, pobloudilých —
ty tu dýcháš tak těžce, krása opadla s tebe,
dítě — zázrak pije hořké mléko tvých žil,
ale věř:
Až doroste třiceti let,
vjede do města s evangeliem odboje na rtech,
ohlásí na náměstí příchod spravedlnosti,
ozbrojí zástupy, sen i kov dá jim do ruky —
a nedá se ukřižovat.

Neboť jeho modlitbou bude čin.

Hřbitov

Pomníky bělají se, černají se.
Tyto hrany, tyto plochy, tato geometrie
bolí živoucího.
Jakoby mě táhli, jdu v příbytek smrti.
Tráva na kopečku chudého
spí.

Anděl na hrobě boháčově
neprobudí.

Květiny, vosk, mramor, železo,
skleněné koule, jež vyrábějí karikatury jdoucích,
slzami, kamenným Miserere
procezený vzduch.

Děťátko hraje si s panenkou mezi rovy.
Kdo tě tu zapomněl, maličké,
kdo tě hýčkati dal
poli mrtvých?

Zde pode mnou bez očí, bez masa,
kost bez myšlenky,
leží někdo, jež měl jsi rád.

A já jako života
zachycuji se kamene náhrobního
a vím:

Nebude smíchu.
Nebude bílé, laskavé pleti,
hlavy, již sklonil bych na smutná prsa,
trpící, nespokojený,
ale živý.

Tato báseň, třeba nečtena,
zůstane dědictvím po mně a přežije mě,
jenž zemru.

A nepůjdu nikdy už ulicí,
jež sbratřovala mě se skutečností
a nedojdu, nedojdu,
neboť zemru.

A nikdy nebudu docela doma
v nejpokojnějším příbytku, ve vřavě měst,
v lásce, jež na věky býti chce,
neboť zemru.

A z živých,
kteří tu mimo mne stojí, modlí se, klečí,
vdovy, sirotci, slitovníci,
ty jediné jsi šťastno, děťátko s panenkou,
sladká nevědomosti,
hračko!

Září

Dálky jak náruč jsou otevřené,
vody jak zrcadla.
Stojím a dívám se. Dívám se na všechny strany.
Rozset a rozvát jsem.
Vlaky mě roznesly a k truchlivému pádu
vrásčitou, zbrázděnou dlaní mi kývá
akátu větev.

Vždyť jsem to já,
sám v středu, kol něhož se otáčí svět,
jehož vlající mračna bych políbil rád.
Vždyť jsem to já,
v jehož očích se vlnila ňadra jak květ,
sladce dýšící, ševelící láskou.
Hladových úst
jsem polibek neustálý.
Své kroky, své sny, svoje závratí
slyším z hluboka růst,
a což já vím, kdy se navrátí
sny, které rozvál mi vítr podzimi přicházející
modravou dálí?

Jako skleněný dům
je utichlá, průzračná země.

A vše, co bylo tak blízké — dech světa jsem na tváři cítil —

spí, vzdaluje se mi, vždy krásnější,
dálky jak náruč jsou otevřené,
vody jak zrcadla,
nebe vždy výš a dál se mi klene,
nesrozumitelnou, vábivou řečí
volá mě svět se všech stran.

Ty také, město!

Dech severáku tě odkryl, chladné noci tvůj servaly šat, kamenná, nahá socha jsi,
ztuhlý let ptáka, ztrnulý chvat,
nic, než člověk,
mozek, plovoucí v sestýdlé nádobě
usínající země.
Šikmými světly tě proniká den,
ale ty dýcháš. V teplo kolmých tvých stěn
jde se schoulit mé tělo.

Praha

Kamenná dlažba žehne.

Hradčany za mnou, zeď hradu, o niž se opírám,
vše mohutné, staleté, pevné.
Nepohneš milimetrem.

Hledím odtud na Prahu,
starou, mladou,
milovanou, nenáviděnou,
ženu, osud.

Jak je moje,
tato měkká, mléčná sedlina střech a parků,
vody, cihel, železa, skla,
vláčných látek, vonící pleti!
Šumí úl, tábor pracujících,
ruce, nohy, myšlenky, motory kmitají se,

stanice, krámy, byty, kanceláře,
rotačka, telefon, psací stroj, číška kávy,
zastávky, přístavy, rozjezdy...

Jak je moje,
tato lehce, půvabně, kouzelně
kolísající rovnováha:

Moje,
od starých, hubených, upřímných uliček,
kde se pívalo z korbele, chodilo na frej,
kde zadumaný kazatel četl evangelium,
s tancem hladomor procházel se,
šustil pergamen, tekla vzdorovitá krev,
dýchala plíseň katolicismu,
tajemná, sladká, jed slabých,
jak je moje,
tato těžce, drnčivě, divoce
kolísající rovnováha:

moje,
až do těch geometrických, šedivých stěn,
kde tekutá ocel, temně předoucí dynamo,
nedočkavý let řemenů, pístů svist a hlavně
ruce,
hrubé, červené, šlachovité, hbité, přesné,
robí stroje, anděle, d'ábly to pokroku
jako bůh
a kde
za černým oknem činžáku písmák socialismu
čte, čte, čte,
tvrdý život na ramenou, pod čelem jasný sen,
třídní vědomí v krvi,
křik žaludku, piana potěšení,

dva konce řetězu, jímž probíhá
jiskra revoluce...

Pojď! volá město. I vracím se,
hlavy nepovznášeje...

Tam po tom zeleném pruhu
na zamlženém obzoru toužím,
v slunci tisíce klasů tam praská,
ticho, klid,
co za mnou svírá se města hranatá dlaň,
tunely ulic jdu, kameny prokusují se
blíž a blíž ke své práci —

jak jsem jen mohl říct, že jsi moje,
město! práce! výboji! láska!

Nejsi moje. Jsem tvůj.

Tanečnice

Duše má těžká je vzpomínkami.

Nechci jich.

Vrásčítá čela, tma a prach
domova, jemuž jsem ušla, mě mámí,
dusivý smutek, dusivý strach,
štěstí, jež soleno výčitkami,
věšelo se mi na paty.

Zahrejte mi něco divokého.

Chci tančítí.

Předvedu vám stesk srdce svého
po lásce, jež mě zabije.

Plameny polknu, budu výheň a dým,
po hořícím laně se rozletím,
nevím kam.

Ó, hlase houslí ty nepokojný!
Kam mě povedeš?
Jak těsné jsou zdi. Jak špatný byl klid!
Ó, hlase houslí ty nepokojný,
chtěla bych hvězdou být,
věčně letěti, věčně se chvět,
s jinou hvězdou se sraziti.

Oči diváků, proč na mě hledíte?
Jak vás nenávidím!
Pro koho, pro koho z vás v hloubi té
tančím a šílím?
Všecky úžasy světa v zraku svém,
smysly jiskrami sršící,
klín v klínu mém — —

Z tmy galerie v zář se vynoří.
Zvedne ruce.
Hlas jeho zazní jak polnice
přicházející revoluce.
A bude krásný. Bohem zahoří
jako tančící hvězda.
Nebudu mu ničím, než sestrou.

Říp

Tichý, modravý, nad vlnami údolí visící zvon,
hora, kámen, lesy, lomy a rozhled v kraj dálky,
jež se mění, černá, rozsvěcuje, letí a pádí
cestami, silnicemi, kolejemi, vodou, vzduchem,
rytmickým úderem kopyt, motorů supěním,
sluncí návratem, lidskou lopotou.

Šedavé, oddechují si vesnice v stínu hory.
Cepy na mlatě zaduněly,

milé, zděděné zbraně člověka pokojného,
muž ze džbánu napil se, setřel pot,
pracuje, aby žil, živ, aby pracoval,
ráno vstává, brousí kosu, dobytek vyvádí,
pevnou nohou den života nastupuje,
muž se zemí, země se ženou, nezborný kruh
krbu, rodiny, přírody živitelky.

Hora se dívá, je slepá, dívá se.
Nové stroje ryjí zem, převracejí prst',
čeho nikdy nebylo, stává se,
komíny u řek rostou, kotle pracují,
vagony vozí hlínu, štěrk, žito, sudy a traversy
a když se tmí,
světla na vzdory tmě planou obzorem,
města žijí, duní, píseň neúnavnosti
zpívá průmyslem otřásající se noc.

Nesmírný mozek řídí života loď všemi směry.

Vidím horu Říp. Tvrdou, nehybnou, hřeb a svorník.
Sbírá hlasy, signály, světla, záplavy snů,
odevšad přicházejí poutníci, Čechy křižují se tu,
po řepných polích, lukách, vesnicích sune se hory stín,
prst slunečných hodin, kraje den, jenž se vrací.
Postůj, poutníče! Jak malý a nepatrný jsi v stínu tom,
ty, jenž jsi přiletěl vlakem, jenž viděl jsi úprk měst.
Tady, pod tímto balvanem, jenž nemá počátku,
pod touto pěstí země, vztyčenou do budoucna,
chladný nicoty závan v srdce ti dýchá.

Den, plný člověka, stroj, síť tvého života,
domy se světly, zvony nádražní, síly, jichž zmocnil jsi se,
radost sytosti u stolu, obtíženého jídlem,
iluze hudby, jež lhala tě krásnějším, lepším než jsi,
oko, jež kamkoli pohlédne, ve věcech člověka čte,

jeho chůzi, práci, obratnost, vytrvalost,
logiku, mechaniku, civilizaci,
vše že je marné, zbytečné?

Spíš tento oráč, v trudu a potu pod horou
tlačící pluh svůj, pokojný čekatel žní,
v smír a radost se prodere, duhy obloukem projde,
nežli my, věční pocestní, kladoucí do vln své prahy,
na křídlech vzdušných motorů, spleť zdiva a drátů,
nikde doma, nikde doma, v zítřek pádící,
opilí tragickým snem mužské nadvlády
zelené, ženské zemi...

Píseň

Rád bych ti zpíval jako pták,
rád bych tě miloval jak dítě.
Usedl bych si na oblak
a spolehl se na zázrak,
polibky posílal ti skrytě.

Vysoko ze špinavých měst
bych k nebi vyletěl a zpíval.
Zda někde zelený strom jest,
jenž nikdy nepřestává kvést
já chtivě bych se díval.

Pod strom ten bych tě usadil
a zcela proměnil se v oči.
Na vlnách ňader tvých bych snil,
tiše, abych tě nevzbudil.
Ať svět se se mnou točí.

Pak v ústa bych se proměnil.
Ty šeptala bys: Větre žhavý,

jaks pronikl mě, opojil,
jak sladce jsi mě položil,
ukrutný, do hořící trávy.

Rád bych ti zpíval jako pták.
Ale já nejsem pták, jsem tíha.
Jsem tíha spadlá na oblak
a jen tvých drobných dlaní tlak
mě lehkým křídlem zdvihá.

Kořist smyslů

I úsměvy lásky mám
před sebou na tvrdém stole.
I hru slunce na zdech. I hovory dětí.
Všeho, všeho jsem se zmocnil tam dole.

A jako bych pradávný křesťan byl
a pozorně čet' stránky evangelií,
košatý, rozložitý zákon života
z nitra všech věcí jak z poupat se celou mou bytostí rozvíjí

a zpívá. Zpívá o pohledech mých,
procházejících ulicí žádostně jako ženy,
jako šat měkký všem podobám přilnulých
v měnivém světle dnem májovým sunuté scény...

Zpívá i o hudbě, již jsem v soumraku zaslechl,
o hudbě, otrásající konečností všech dějů...
... S nedočkavostí dítěte jsem zaplakal, s jinocha smutkem jsem zavzdechl
a s bohatstvím vlastního dozrávání se nad stromem košatým směju...

Vůně i pohladění keřů i těl
víří mi myslí a s příchutí polibků na rtech mi sládne.

Všecko, všecko je ve mně, kolem čeho jsem šel
a o čem jsem hovořil s přítelem, s milenkou za dne.

Láska

Do noci se dívaje,
vidím tě, myslím tě, laskám, sním.
Jako jižního větru dech jsi mě ovála.
Jako střepy sklenice z tvé ruky vypadlé
zazněl jsem, zalkal jsem
u tvých nohou.

Rachote železných kol po mých ramenou jedoucích,
úzkost, s bohem životu přinášející mi,
zdvižená ruko rána, růžová,
vstaň, usměj se, volající,
jak to, že jsi mě celého obklopila
svými červánky, svými soumraky,
jak to, že udiven ptám se tě:
Kdo jsi, že ti patřím?

V tebe, v tebe utekl se mi svět,
jehož hučící splav duní v sluchu mém,
šept vášnivý koruny stromové,
nad níž rozklenul se oblouk letícího slunce,
zase ty. Znovu ty.

Dveřmi ulice ruku mi podáváš,
za všemi okny se míhá tvůj stín,
větrem, ptákem, vlakem, silnicí blížíš se mi,
jsouc ode dávna v mém těle,
měníc se, rostouc v něm,
vína do sklenice mi naléváš
a v prázdnu, jež svalí se na ramena jak nemoc,
o zuby zadrkotáš mi sklem.

Hned v srdci, hned v mozku tě mám,
mé oči, mé rty, mé ruce jsou tě plny,
na židli se mnou sedíš,
perem na papír kreslíš podobu duše své,
v plameni svíce hoříš, z tmy díváš se,
moje barva je tvá, v tvůj smutek se propadám.

Mír

Dýchneš, bílý obláček se vznese,
vyjdeš — mráz tě v chomáč zabalí.
A ty hvězdy jako lustry v plese;
perníková chaloupka kdes v lese
přikryje tě teplou čepicí...

Od hor, z dílen, z měst a od nádraží
jdeme domů, jdeme domů zas.
Světlo ve vsích bliká tichou stráží,
pokoj srdci, sílu slabé paži,
úkoj hladu, polštář pro tvou tvář.

Vítáme tě! teplé večeřadlo,
lampa, v očích zář, stůl prostřený.
Znamé ticho lásky na tě padlo,
jez, aby ti jídlo nevychladlo,
po starodávnu, dítě, jež jsi byl.

Porozumíš však hlasům domova,
poutníče cizotou světa?

Noc

Zřeli jste rudý dým letící lokomotivy
večer na viaduktu, nad řekou, kde vzduch voněl?

Děšť ohnivých jisker, jenž zhasínal v drolivých skalách?
A žluté a zelené signály,
jež varovaly a volaly?

Ale co bylo to všecko proti modré měsíční noci,
proti hvězdám, jež vykoupaly se v mlhách
a stoupaly výše a výše
milovány visionáři a nomády pouští?
Nocí tou šli jsme očarováni a tiše...

Na vlhkém pruhu písčité stezky
mokvaly naše šlépěje, vzdálené sobě.
Jako hedvábný šat jdoucí krasavice šuměla noc mozkiem.
A byla temná. A bezdná. A věčná.
A jen vteřinu patřila tobě.

Aeroplán

Líně, jako housenka se plíží vlak.
Vysoko nad ním aeroplán,
dvojice křídel, vůle poslušných,
dvacátého století pták
nebem pluje.

Ó, Faetonte! Vzhůru ke hvězdám,
slunci blíž, absolutnu blíž,
zanechav tíhu pod sebou, sám a sám,
s lehkostí ducha si zahrávaje
v rukou vítězných, stoupáš.

Na koně sedal jsi kdys v divý trysk.
Vichřice nesla plachty tvé k Amerikám.
Ventil parního stroje si před tebou výsk',
zaječela siréna automobilu —
a všecko to necháváš za sebou.

Dálky! Mnohosti tvarů! Napjetí!
Blesku, vržený z mozku k tmám!
budu mítí kdy zpěv ti zapěti,
stroji, výboji, osude,
k slunci blíž, k smrti blíž?

Člověk na jaře

Jsi nějak nesvůj, je čas,
abys přemaloval svůj zrak,
vyčistil ochraptělý hlas
a pak a pak a pak
vyklopil své loni na silnici.

Kamení tam tlukou kameníci,
běhají tam bosí uličníci,
nic neobstojí před nimi.

Hoj, jaro, hrobe autority!
Nepil jsi ještě a už jsi zpitý
a řeknu-li ti: jméno řekni mi,
řekneš mi: ještě nemám jména,
budu teprve učiněna,
slunce mi nakreslí stín,
teplo ňadra mi vzduje,
ruce mi zasní a přiková v klín.

V důkladném blátě silnice
leží tvé zimní tělo,
zarudlý nos, sněžná čepice,
zábava u biliáru,
záda, jimž válet se chtělo
u kamen na pohovce.

V bačkorách při lampě byl jsi hrdina,
teď šlapeš moudře jak bát'a
hodinu světlou, již požívá hodina
světlejší, smělejší předešlé.
Nezvyk je nezvyk, však zvykneme si
podrážet nohy, kácet lesy,
jež stíní nám do oken.

Nejsi najednou nic, znovu začni
pod sluncem, jež tě vysvléklo
a shledalo tě hubeňousem
na duši, na těle.
Ale co uteklo, uteklo,
nic si z toho nedělej,
dožvanilo srdce zpuchřelé,
znovu se udělej,
jaro čeká, svět čeká.

Na kladivo starý dům,
vzpoura na člověka.

Zpěv svobody

To jsem já,
Svoboda mladá, rozkvetlá
v červený květ.

To jsem já,
z děsu dýmavých měst, z bídy vyrostlá.
Mých kořenů tma
pila krev polí a otroctví
tisícileté.
Jsem strom, jenž bouřemi dral se a ví,
že košatí v slunci, že kvete.

Oči tisíců dívají se na mě.
Jsem jejich víra, jich lidství, jich sen.
Jsem jejich vztyčené rámě
v dokonalejší den.

Jsem továren vířivá píseň,
továren, v nichž budu tkát
za dnů, jež neví co tíseň
a neví, co křivda, co hlad,
vaše štěstí, váš šat.

Jsem žlutá pláň zvlněných klasů.
Vy, hospodáři, stojící nade mnou,
v praskotu zrání, v šeptu podzemních hlasů
slyšte píseň mou tajemnou!

Jsem most
z včerejška v budoucnost.
Nad starým světem nový klenu vám svět
rukou, kladivem převratných let,
rovnost, jednomyslnost
díla.

Jděte, zpívejte rudý, nezmarný zpěv.
Pro čas, jenž pohnuv se, odvážně letí,
pro vaše mocnější, moudřejší děti
mozek, ramena, krev,
všecko dejte!

Pozdrav pokoje těm, kdo se nedožili.
Čin spravedlnosti těm, kdo ví.
Prvního máje den bílý,
svátek, naději, splnění,
v družnosti sílu!